

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 2 § i lagen om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter och 119 § i lagen om ortodoxa kyrkan

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 2 § i lagen om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter och 119 § i lagen om ortodoxa kyrkan (RP 101/2025 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Hanna Kiiskinen, undervisnings- och kulturministeriet
- kanslichef Niilo Pesonen, Kyrkostyrelsen
- chef för servicecentralen Jari Rönkkö, Finlands ortodoxa kyrkostyrelse.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- AKI-liitot ry.

Inget yttrande av

- finansministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter och lagen om ortodoxa kyrkan ändras.

De föreslagna ändringarna gäller beloppet av den statliga finansiering som beviljas evangelisk-lutherska kyrkan för de samhällsuppgifter som den sköter och beloppet av det statsunderstöd som beviljas ortodoxa kyrkan. Åren 2026 och 2027 minskas den statliga finansieringen till evangelisk-lutherska kyrkan med 9,8 miljoner euro per år och statsunderstödet till ortodoxa kyrkan med 200 000 euro per år.

Betänkande

Propositionen genomför målen för statsminister Petteri Orpos regering om att stärka de offentliga finanserna och vända skuldsättningstrenden i Finland.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att lagen om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter (430/2013, nedan finansieringslagen) och lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006) ändras. Evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan finansierar sin verksamhet främst med intäkterna från kyrkoskatten. Dessutom får evangelisk-lutherska kyrkan statlig finansiering för sina samhällsuppgifter och ortodoxa kyrkan statsunderstöd för de skäliga kostnader som dess verksamhet orsakar. De föreslagna ändringarna gäller beloppen av den statliga finansiering och det statsunderstöd som beviljas.

Bakgrunden till propositionen är regeringens beslut vid ramförhandlingarna våren 2024, som beräknas öka intäkterna från kyrkoskatten med cirka 46 miljoner euro per år från och med 2025. Den ökning av intäkterna från kyrkoskatten som besluten medför beror på att sättet att beräkna den beskattningsbara inkomsten har ändrats. Från ingången av 2025 minskades denna ökning av intäkterna från kyrkoskatten med sammanlagt 20 miljoner euro genom att beloppen av den statliga finansieringen av evangelisk-lutherska kyrkan och statsunderstödet till ortodoxa kyrkan ändrades.

Regeringen kom vid ramförhandlingarna våren 2025 överens om nya åtgärder för att stabilisera de offentliga finanserna. Åtgärderna för att främja den ekonomiska tillväxten omfattade en årlig minskning av den evangelisk-lutherska kyrkans statliga finansiering med 9,8 miljoner euro 2026 och 2027 och en minskning av statsunderstödet till ortodoxa kyrkan med 200 000 euro. Minskingarna föreslås genomföras genom denna proposition.

Enligt 1 § i finansieringslagen beviljar undervisnings- och kulturministeriet årligen evangelisk-lutherska kyrkan finansiering för kyrkans lagstadgade uppgifter i anslutning till begravningsväsendet, folkbokföringen och bevarandet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och värdefullt lösöre. Enligt propositionen täckte den statliga finansiering som 2024 betalades för dessa lagstadgade samhällsuppgifter inom den evangelisk-lutherska kyrkan cirka 75 procent av de nämnda kostnaderna. Vid förvaltningsutskottets sakkunnigutfrågning påpekade sakkunniga att propositionen avsevärt avviker från den nivå på 80 procent som fastställdes när lagen stiftades och att bedömningen av finansieringens skälighet då gällde de totala kostnaderna för uppgifterna och inte nettokostnaderna.

Förvaltningsutskottet konstaterar utifrån inkommen utredning att vid beredningen av finansieringslagen ansågs en skälig finansieringsnivå 2016 vara 80 procent av kostnaderna för samhällsuppgifter (RP 250/2014 rd). I 2014 års proposition konstateras det inte att den statliga finansie-

Betänkande

ringen även i fortsättningen årligen ska täcka 80 procent av kostnaderna. Däremot är utvecklingen av finansieringen bunden till förändringarna i konsumentprisindexet. Utskottet konstaterar dessutom att enligt allmän praxis avses med totalkostnader i samband med statens finansieringsbeslut och kostnadsberäkning uttryckligen nettokostnader.

Vid utskottets utfrågning har det framförts att en ökning av intäkterna från kyrkoskatten inte kan motivera en minskning av den statliga finansiering som är avsedd för kyrkans samhällsuppgifter, eftersom intäkterna från kyrkoskatten och den statliga finansieringen har olika finansieringsobjekt. Förvaltningsutskottet konstaterar att det inte finns något lagstiftningsmässigt hinder för att använda intäkterna från kyrkoskatten för att täcka kostnaderna för kyrkans samhällsuppgifter. Enligt 6 kap. 2 § 1 mom. i kyrkolagen (652/2023) ska församlingsmedlemmarna delta i finansieringen av församlingens, den kyrkliga samfällighetens och kyrkans uppgifter genom att betala kyrkoskatt. Bestämmelser om sådana uppgifter finns inte bara i kyrkolagen utan också till exempel i 3 § i begravningslagen (457/2003), där det fastställs att församlingarna eller de kyrkliga samfälligheterna inom evangelisk-lutherska kyrkan ska hålla allmänna begravningsplatser.

I yttrandena lyftes det fram att församlingarnas och de kyrkliga samfälligheternas situationer avviker från varandra i fråga om hur stor del av dem som bor inom församlingens eller den kyrkliga samfällighetens område som är medlemmar av kyrkan och hur stor dödligheten i området är, vilket utskottet anser vara klart. Enligt 5 kap. 2 § 2 mom. 7 b punkten i kyrkolagen ska dock kyrkomötet fördela den statliga finansieringen mellan församlingar, kyrkliga samfälligheter och kyrkostyrelsen. Enligt uppgifter till utskottet har kyrkomötet beslutat om ändring av grunderna för fördelningen från och med 2027 för att finansieringen bättre ska beakta de kostnadsbelastningar som skötseln av kyrkans samhällsuppgifter medför för församlingsekonomierna.

Förvaltningsutskottet anser att begravningsväsendet och uppgiften att begrava avlidna är församlingarnas samhällsuppgift och anser det vara viktigt att begravningsverksamheten tryggas i alla säkerhetslägen. Det är dock inte möjligt att på förhand anvisa finansiering för alla möjliga situationer. Utskottet konstaterar att undantagssituationernas karaktär förutsätter flexibilitet och förmåga att allokera resurser på det sätt som situationen kräver. Därför anser utskottet att 25 § i begravningslagen är viktig. Där fastställs att vid gravsättning av personer som dött i krig, naturkatastrofer, storolyckor, svåra epidemier eller under andra motsvarande förhållanden kan avvikelser göras från bestämmelserna i begravningslagen, om förhållandena nödvändigtvis kräver det.

Förvaltningsutskottet vill i detta sammanhang också betona kyrkans starka roll som en del av samhället. Utskottet anser att det är viktigt att kyrkan erbjuder stöd och hjälp i olika situationer, såsom diakoniarbete, hemvårdshjälp och annat stöd. Förvaltningsutskottet konstaterar också att säkerhetsstrategin för samhället anger att en av samhällets styrkor är den mentala kristaligheten, som upprätthålls i krissituationer genom att stödja sig på strukturer som skapats under normala förhållanden. Utskottet anser att kyrkans särskilda roll är viktig i krissituationer och störningssituationer i samhället.

Av propositionen framgår att regeringen gör en utredning om förhållandet mellan den statliga finansieringen och kostnaderna för den evangelisk-lutherska kyrkans samhällsuppgifter samt om förhållandet mellan det statsunderstöd som beviljas ortodoxa kyrkan och kostnaderna för ortodoxa kyrkans verksamhet. Utskottet anser att utredningen är viktig och konstaterar att det samti-

Betänkande

dig är motiverat att granska möjligheten att beakta medlemskap i kyrkan när avgifterna för begravningsverksamheten bestäms samt i mån av möjlighet andra balanserande åtgärder i anslutning till begravningsverksamheten. Utskottet betonar också kyrkans roll i att utveckla sin egen verksamhet.

Sammantaget tillstyrker utskottet lagförslaget utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 101/2025 rd utan ändringar.

Helsingfors 13.11.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mauri Peltokangas saf
vice ordförande Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Petri Honkonen cent
medlem Juha Hänninen gl
medlem Christoffer Ingo sv
medlem Anna Kontula vänst
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Mira Nieminen saf
medlem Saku Nikkanen sd
medlem Joakim Vigelius saf
medlem Juha Viitala sd
ersättare Henrik Vuornos saml.

Sekreterare var

plenarråd Sanna Helopuro.

Betänkande Reservation 1

Reservation 1

Motivering

Regeringen föreslår att lagen om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter och lagen om ortodoxa kyrkan ändras. Enligt propositionen minskas den statliga finansieringen till evangelisk-lutherska kyrkan med 9,8 miljoner euro per år och statsunderstödet till ortodoxa kyrkan med 200 000 euro per år 2026 och 2027.

Bakgrunden till propositionen är regeringens beslut att slopa förvärvsinkomstavrdraget och att ersätta det med en höjning av arbetsinkomstavrdraget, vilket från och med 2025 har ökat evangelisk-lutherska kyrkans och ortodoxa kyrkans intäkter från kyrkoskatten med sammanlagt cirka 39 miljoner euro. Därtill har beslutet om kanalisering av socialskyddsfonderna ökat intäkterna från kyrkoskatten med uppskattningsvis cirka sju miljoner euro. Regeringen har genomfört en nedskärning på 19,6 miljoner euro av den statliga finansiering som betalas till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av samhällsuppgifter och en nedskärning på 400 000 euro av beloppet av statsunderstödet till ortodoxa kyrkan.

Vi anser det i och för sig motiverat att en del av den ökning av intäkterna från kyrkoskatten som föranletts av regeringens beslut kan överföras till staten. I fråga om evangelisk-lutherska kyrkan handlar det dock om finansiering av kyrkans samhällsuppgifter, som har en betydande social roll. Kyrkans diakoniarbete blir allt viktigare då fattigdomen ökar och priset på begravnings tjänster hotar att bli oskäligt högt för många anhöriga. Vi anser att den föreslagna nedskärningen är överdimensionerad i det nuvarande ekonomiska läget och att finansieringen av den samhälleliga verksamheten bör ge utrymme för ett ökat behov.

På dessa grunder anser vi att nedskärningen i denna situation bör vara mindre än i propositionen, så att finansieringen av den evangelisk-lutherska kyrkans samhällsuppgifter minskar med 50 procent mindre än enligt föreslaget, det vill säga med 4,9 miljoner euro per år.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet, men 2 § 3 mom. i lagförslag 1 med följande ändringar:

1. Lag om ändring av 2 § i lagen om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter

2 §

Betänkande

Helsingfors 13.11.2025

Eveliina Heinäluoma sd

Saku Nikkanen sd

Juha Viitala sd

Betänkande Reservation 2

Reservation 2

Motivering

Grunden för den finansiering som staten riktar till kyrkorna är att kompensera för de uppgifter som kyrkorna av historiska skäl sköter men som hör till det allmänna. Av dessa är begravningsväsendet den ekonomiskt mest betydande.

Finansieringen skars ner kännbart för ett år sedan (RP 113/2024 rd). Redan före det hade indexhöjningarna av finansieringen begränsats med en procentenhet 2024—2027 (RP 47/2023 rd). Nu föreslås det återigen nedskärningar i finansieringen. Nedskärningarna leder till att församlingarna blir tvungna att antingen finansiera begravningen av andra än sina medlemmar med intäkterna från den kyrkoskatt som församlingsmedlemmarna betalar, eller så måste församlingarna höja begravningsavgifterna avsevärt.

Man lovade redan i samband med fjolårets proposition att göra upp en utredning om kyrkornas finansiering och samhällsuppgifter, men tydligen har utredningen fortfarande heller inte inletts. Eventuella ändringar i finansieringen eller ansvaret för skötseln av uppgifter som hör till det allmänna bör genomföras först när utredningen är klar.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslagen.

Helsingfors 13.11.2025

Anna Kontula vänst
Tiina Elo gröna